

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT-KÖZLÖNYE.

Elfizetési árak:		Videkre küldve:	
Helyben:	10 kor. — fill.	Egy évre . . .	16 kor. — fill.
Egy évre . . .	5 . . .	Fel évre . . .	8 . . .
Fel évre . . .	2 . . . 50	Negyed évre . . .	4 . . .
Negyed évre . . .	1 . . .	Egy hónap . . .	1 . . . 70
Egy hónap . . .	1 . . .	Egy óra . . .	1 . . . 70
Egyes szám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
 Felelős szerkesztő: **IFJ. MÓRICZ PÁL.**
 Kiadók: **HOPPMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:

Hat basabos petit sor 10 fillér. Nagyjobb terjedelmű és többször megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden szó 4 fillér.

A Pesti Napló a viczinális basákról.

(Kortés erőszak és furfang.)

Sajnos, nem vagyunk abban a szerencsés helyzetben, mint a bécsi fél és negyedhivatalosok, melyek tulzengik egymást a mostani választási mozgalom dicséretében, hogy milyen gyönyörűségeesen folyik le az egész, hogy seholy se panaszkodik senki visszaélésről, hatóságai erőszakról, vesztegetésről, excesszusokról. A legnagyobb tisztelet és elismerés mellett is, amelylyel Széll Kálmán nemes jóakarata és purifikáló törekvése iránt vagyunk, konstataálnunk kell ismételtlen, hogy nagyon sok része van az országnak, ahova még egyáltalán nem jutott el az új szellem szárnycsapása, ahol egyáltalán nem veszik még komolyan sem a választások tisztaságáról rendelkező törvény szavát, sem a tisztviselőknek kiadott komoly intelmeket. Csak szét kell nézni, csak hallgatni kell a választási mozgalom morajlását, úgy amint az valójában megnyilatkozik: s lépten-nyomon látjuk, halljuk, hogy a régi módi szerint vezetik a dolgokat sok helyen a főispán, alispán, a főszolgabíró, a körjegyző és egyéb nagyurak (nálunk a főmérnök és tisztviselő társai.)

Dolgoznak erőszakkal, vagy furfanggal, leggyakrabban azonban mindakettővel; és dolgoznak annál vakmerőbben, annál teljesebben megvetve minden jogot, törvényt, igazságot — minél közelebb jön a választás napja. Ha csakugyan nem panaszkodik senki, akkor honnan van, hogy gyors egymásutánban már három közigazgatási tisztviselő került fegyelmi vizsgálat alá választási visszaélések miatt? S ha három esetben már eddig is kitudódtak, illetékes helyre jutottak és gyors intézkedést eredményeztek a visszaélések miatt való panaszok: vajjon hány van, amelyet a panaszosok nem tudtak a nagy nyilvánosság pellengéjére állítani, hány van, amely illetékes helyre még nem jutott? Azt már nem is kérdezzük, hogy hány van olyan, amely ha nyilvánosságra, illetékes helyre jutott — gyors intézkedést még sem ért el? Nem kérdezzük ezt azért, mert nem tételezhetjük fel, hogy Széll Kálmán — aki olyan egyenes, becsületes törekvéssel igyekezik a választások tisztaságáról szóló törvényeknek s rende-

leteknek érvényt szerezni — nem járna el a legerélyesebben, mihelyt efféle visszaélések tudomására jutnak.

Ugy látjuk, hogy ha csakugyan megakarják valósítani a tiszta választások szép és üdvös jelszavát, nagyon meg fog szaporodni annak a három tisztviselőnek a száma, akit eddig fegyelem alá fogtak.

És láttára annak a nemtörődomségnek, amivel a hivatalbeli kortések a törvényt fogadják, a törvény szigorának utólagos teljes alkalmazásától kell függővé tennünk azt, vajjon csakugyan tiszta mandátumok lesznek-e az új képviselőházban. Az a nemtörődomség valósággal csodálatos. Hogy csak egy példát hozunk fel: a minap történt egyik erdélyi kerületben, hogy az egyik jelölt programbeszédet mondott, és hogy e programbeszéd során olyan tumultus támadt, amelyet — a főszolgabíró ur rendezett, aki az ellenjelölt pártján van, már csak azért is, mert az ellenjelölt sógora a főszolgabírónak.

Hogy milyen furfang kíséri az urak erőszakosságát, annak jellemzésére elmondjuk, hogy a főszolgabíró a pártgyűlés kezdetén maga szólalt fel, kijelentvén, hogy ő nem azért jött el, hogy a polgárokat befolyásolja, hanem azért, hogy a rendet fentartsa. Csak később tudódott ki, hogy a főszolgabíró e beszédet csak azért mondta, hogy még ne kezdődjék a pártgyűlés mert — még nem érkeztek meg a rendező és verekedők, akiket maga a főszolgabíró rendelt oda a szomszéd községből, az ő székhelyéből azért, hogy megbontsák a pártgyűlés rendjét.

Személy és helyneveket itt most nem említünk, annál kevésbé, mert, hogy az elmondott esethez mit szól Széll Kálmán, azt majd megtudjuk abban az ügyben ugyanis a főszolgabíró ellen távirati uton feljelentést tettek a belügyminiszternél. Most csak rámutattunk erre az esetre, mint egyik legújabb példájára annak, hogy mennyire megy a hivatalos erőszak és furfang még manapság is odakünn — a perifériákon.

És rámutattunk, mint bizonyosságára annak, hogy a törvény betűje ma egyáltalán nincs semmi hatással, bizonyos, hatalmukban pöffeszkedő urakra — hanem tiszta választást csak

úgy lehet teremteni az egész vonalon, ha a belügyminiszter a lehető leggyorsabban és legszigorubban elsöpri helyükről azokat a régi korból megmaradt, törvénytípró viczinális basákat.

A Kossuth-párt vádjai.

Hentaller Lajos, az országos párt elnökség megbízásából egész sereg kormánypárti visszaélésre, durva erőszakoskodásra hívta fel Széll Kálmán figyelmét, a hajduböszörményi és Debreczen II-ik kerületi üzemekről is értesítette a miniszterelnököt és egy személyben a belügyminisztert. Ebből az alkalmából ezeket írja az „Egyetértés.”

Bárha illetőleg a „tiszta” választások korszakában élünk, az ország nem egy kerületében mégis a leggyalázatosabb és legborzasztóbb erőszakoskodások történnek a hivatalos körök részéről, a függetlenségi és 48-as Kossuth-párt jelöltjeivel szemben.

Egy egész sereg rojtosan ment már Széll Kálmánhoz, de úgy látszik, hogy a miniszterelnök, a ki a talpnyaló üdvözlő táviratokra azonnal tud válaszolni, nem ért rá eddig, hogy a panaszok tárgyában azzal az erellyel intézkedjék, melyet a képviselőházban nem egyszer helyezett kilátásba, mikor azt hangoztatta, hogy ő a „jog, törvény és igazság” hármass jelszavát milyen komolyan veszi.

Felháborodással tapasztalták azok a kerületek, melyekben az atrocitások történnének, hogy a belügyminiszter abszolúte nem reagál a panaszokra és ezért az illető kerületek polgárai igen helyesen, úgy cselekedtek, hogy a függetlenségi és 48-as Kossuth párt elnökségének is bejelentették a visszaéléseket, a durva erőszakoskodásokat, a preszsió tényeit. Így tettek a következő kerületbeli Kossuth-pártok:

Oklánd,
 Kun-Szent Márton,
 Komárom,
 Vaál,
 Belényes,
 Hajdu-Böszörmény,
 Székely Keresztur,
 Edelény,
 Zilah,
 Dunapataj,
 Szikszó,
 Hosszupályi,
 Baranya-Szent-Lőrincz,
 Debreczen II kerülete,
 Szarvas,
 Rozsnyó.

E panaszok következtében Hentaller Lajos ma az orsz. függetlenségi és 48-as párt érdemes alelnökének, Thaly Kálmánnak a megbízásából a végrehajtó bizottság nevében fölkereste Széll Kálmán miniszterelnököt, mint belügyminisztert és előadván a panaszokat, a legerélyesebb föllépést kérte a miniszterelnök részéről, hogy a válasz-

vését sikerkoronázza; Hogy szeretett hazánknak függetlenségét a törvények keretén belül vissza szerezhessük, sőt ha szükséges, azoknak módosítása által is.

Legyen szabad és független e drága föld, Szabadság, Testvériség és Egyenlőség legyen a mi vezérfonalunk, mely irányt adjon nekünk, az ország érdekeit, ne engedjük feláldozni az osztrák kényuralom és mohóvágyuknak.

Es ha bár általános boldogságot párosulva egyéni szabadsággal megalkotni, csak a mindenható Istennek van fentartva, a sok milliók mindannyian áhítoznak a szabadsággért, melynek éltető eleme erőt kölcsönöz az élet és létért kifejtett küzdelmükben.

Meg vagyok győződve, hogy ha az egek ura engedni, hogy a II. választókerület Te-kintességed fogja megtisztelni képviselőtével, a függetlenségi eszmék erős oszlopot és tántoríthatatlan bajnokát fog találni tekintetességében és ezen elvek élő előharczosa leendő rendíthetetlen, úgy hogy az ország büszkeséggel fog reá tekinteni, mely egy szersmind a mi keblünket is örömmel és újongással fogja betölteni, mert tudni fogjuk, hogy egy igaz honfi, a haza szent és igaz ügyéért harcol Adja az ég hogy teljesüljön 1901. október 2-ikán hő kívánalmunk, hogy egy szívvel egy lélekkel kiáltsuk Éljen dr. Bakonyi Samu. Kiváló tisztelettel Weisz Sámuel, Rosenthál Dániel és Fiai könyvelője.

A dorogi ev. ref. templom harangja.

A dorogi kisdud ev. ref. egyháznak endigél csak egy kis harangja volt, a mit a bősörményiektől kaptak, mikor a Kossuth téri templomot átalakították. Most, hogy az ottani reformátusok templomot és tornyot építettek, kevés lett az egy harang. Fodor Benjámint lelkész buzgólkodása folytán csináltattak még e y új 7 mázsa harangot 1800 koronáért, a mit nemes adományokból fedeztek. — Ezt a harangot a múlt Vasárnap huzták fel a toronyba. A hitköz-ség tagjai kora reggel kimentek a vasuti állomáshoz a harangért s mikor a harangot kocsira helyezték, kifogták a lovakat s a hivat a kegyelet jeléül magok huzták be a harangot a templomig. A menetet zenekar kísérte, körülötte nagy néptömegetől. A harang elhelyezése nagy ünnepélyesség közt folyt le.

Nincs primadonna.

A debreczeni színtársulat alighogy megkezdte működését, Komjáthynak már is megvan a kellemetlensége. A színügyi bizottság a betérjesszett névsorban kifogásokat emelt az énekesnők szerepkörének betöltésénél s most éppen ennél a szerepkör-nél van a baj. A társulatnak nincs koloratur énekesnője, primadonnája. A volt primadonna Hodosi Jolán a múlt héten M.-Szigeten nem tudni mi okból, összecsomagolt és minden bejelentés nélkül eltávozott a színtársulattól és a városból. A társulat most primadonna nélkül van és Komjáthynak nagy fejtörést okoz, hogyan és kivel töltsen most be ezt a kiváló szerepkört.

Az Érmihályfalvai szőlő és borkiállítás.

Tudósítunk a következő express-levelet küldte be Érmihályfalváról: Az érmihályfalvai szőlő és borkiállítás ma délelőtt nagy számú közönség előtt Bory Béla elnök megnyitotta a szőlő és borkiállítás. Gyönyörű szépen sikerült, 98 kiállító 210 fajta borral. Rengeteg szebbnél-szebb faj szőlővel. Messze vidékről jöttek megnézni e remek kiállítást, mely erkölcsi siker mellett megvan az anyagi siker is. A bor ára már is emelkedett. Sok

a bor vevő. Kitüntek: Nagy György Nagyvárad káptalan, Lovass István, Lovass Sándor és Endre. Erős Zoltán, Bory Béla, Tust, Gross Béla.

A keleti bazár megnyitása.

Már jeleztük, hogy Adorján Imre Debreczenben keleti árukból kiállítást rendez. A bazár ma nyílt meg Piacz-u. 19. sz. Ranunkel-féle üzlethelyiségében. A gyönyörű, nálunk még nem látott keleti áruk kiállítására, melylyel még lesz alkalmunk foglalkozni, felhívjuk a közönség, különösen a hölgy közönség figyelmét.

A szavazati jog gyakorlása.

Fontos körülményekre hívjuk fel választó polgártársainkat. Közeledik a választási küzdelmek napja. A szavazó czédulák széthordását már megkezdették. Figyelmeztetjük választói joggal bíró elvtársainkat, hogy a kik a szavazó czédulát nem kapnák rendszeren kézhez, azok részére pártunk fogja a szavazó czédulákat kézhez juttatni. Felemlítjük még, hogy az új választási törvények szerint a szavazatok érvényességét nem befolyásolja, ha a név, kor, foglalkozás hibásan volnának is bejegyezve.

Ifjúsági mozgalmak.

Tegnap délután tartotta meg a főiskolai ifjuság nagy multu és szép jövőjü Irodalmi Társasága alakuló közgyűlését. A gyűlésen szokatlan nagyszámban megjelent ifjuság tulajdonos többsége lelkes éljenzés közben M i l o t a y István joghallgató mellett foglalt állást és miután az ellenjelölt Balkányi Kálmán visszalépett, egyhangulag meg is választották elnöknek. Az új elnök szép beszédben köszönte meg a választást, egy szebb jobb jövő képét rajzolva a Társulat tagjait kitérte. lelkes munkára buzdította. A társulat tisztikara különben a következőleg alakult meg: Főjegyző Forberger Béla, aljegyző: Nagy Sándor, titkár: Baja Mihály, pénztárnok: Csernátó Kálmán, ellenőr: Erdély Károly. A Főisk. Lapok szerkesztője: Gyökössy Endre, kiadóhivatali főnöke: Inczedy Márton. Választmányi tagok: ifj. Rácz Lajos, Balkányi Kálmán jogh., Nyárády Kóvér Árpád th., Kiss Pál, Maday Gyula.

Értekezet a Dréherben.

Tegnapeste a Dréher söresarnok tágas helyisége szokatlanul látogatott volt. A II. kerület függetlenségi választói oly nagy számmal jöttek össze, amelyet még nem láttunk. A határtalan lelkesedés, szeretett népszerű jelölt dr. Bakonyi Samu iránt hozta össze értekezletre azt a díszes társaságot, melynek szüknek bizonyult a helyiség. — Tegnap megláthattuk, meggyőződhattünk arról a rajongó, szeretetről, melylyel a II. ker. választó polgárpártunk jelöltje — s a függetlenségi eszmék iránt viseltetnek. Csak a függetlenségi igaz eszmék kelhetnek olyan lelkesedést, mint a melyet tegnap volt alkalmunk tapasztalni. A kerület népszerű s közbecsülésben álló s a függetlenségi eszmék lelkes bajnoka Juhász Ignác nyitotta meg az értekezletet, s gyönyörű, lelkes szavakkal fejtegette a függetlenségi eszméket s kérte a választókat, hogy juttassák diadalra azt a zászlót, mely olyan kiváló férfira, olyan lelkes hazafira

van bízva, mint a II-ik kerület jelöltje dr. Bakonyi Samu. — Majd küldöttség hívta meg dr. Bakonyi Samut az értekezletre. — Perczekig tartott a lelkes éljenzés, mikor Bakonyi megjelent. Majd szólasra emelkedett s szavainak gyújtó, lelkesítő hatása volt. Szólottak még igen lelkes szavakkal Bacsó Dezső, Király Péter, Révi Nándor és Fejér Ferencz dr. Az értekezlet a leglelkesebb hangulatban ért véget.

TÁVIRAT.

A margittai választás.

— A „Debreczen“ eredeti távirata. —

Margitta, szept. 29.

Szathmáry Mór, a függ. és 48-as Kossuth párt jelöltje, az „Egyetértés“ főmunkatársa Kardos Samu dr. ügyvéd kíséretében tegnap folytatta körutját a margittai választókerületben. A választókerület minden községében bandériumok várták a szeretett jelöltet s mindenfelé, ahol megjelent, fényesen és kitörő lelkesedéssel fogadták. A lelkesedés minden községben leírhatatlan s a Szathmáry zászlója alá napról-napra tömörebb sorokban sorakoznak a választók.

A magyar gazda télen.

(Őszi gondolatok.)

Fáradtabb a napsugár, hervadtak a falevelnek, kezdődik a természet csendes haldoklása: az ősz.

Hűs szél sivit végig a nónán, ez is az enyészeti jele. A madárdal kihalt a berekből — a haldokló természetet elhagyják azok, akiket kora tavasztól táplált. A halátlanság nemcsak az emberek túljadonsága. Igaz ugyan, hogy a letarolt mező, a száraz ugar már csak sovány táplálékot nyújt a dalos madárnak. Elszállnak napkeletre, ahol a nap még tüzesen süt, ahol élet van. A haláltól fel minden parányi lény.

Itt az ősz. Korán köszöntött be. Pedig de sokan félnek tőle. Falun, városban egyaránt. Mikor az ősz beköszönt, szünetel a munka, beköszönt a nyomor is. Különösen nagy városban lehet látni, mit jelent az ősz. Az utcákon megszaporodik az éhezők-fázók serege. Nyáron minden bokor szállást ad, de a hidegülő napok hajlék alá kergetik a nyomor emberét. Megtelnek a külvárosi kunyhók szennyes odúi, ahol együtt lakik a nyomoruság a bűnnel.

Falun se sokkal jobb a helyzet. A szántás, vetés bevégeződik — akkor aztán egész nap lóbálhatja a gazda a lábát. Unalmas areczzal nézi a levegőben uszó ökönyálat s várja a — tavaszt. Pedig hol van az még, még a tél is messze.

Ott, a hol fűrtökkel van rakva a szőlőtöke, s az idén majd mindenütt — ott még csak könnyű kihuzni valahogy az első hóig. Kezdődik a szüret: a nótás, borbafuló szüret. Hangos lesz a határ, eleven a falu. A hordók telnek, a gazda képe gömbölyödik.

— Így csak kihuzzuk tavaszig — gondolja magában.

Ki ám; amugy is ki lehet, mert muszáj. Egy kicsit összébber kell huzódni. Ha nincs pénz, van hitel. Ad a kocsmáros, majd lesz új termés.

Bizony-bizony a javarésze így gondolkozik a mi gazdáinknak. Késő ősztől tavaszig él a semmivérsnek, él a bajszára.

Pedig hát lehetne másképp is. Okosabb országokban nem is így van ám. Az olasz gazda amint kicsépett, leszüretelt, újból neki lát a munkának. A szalmát felfonja egész háza népével együtt kalapnak. Ezzel telik el a tél. Néha napján többet keres télen át, mint egész esztendőben.

Még a mi tót honfitársaink is okosabban nálunk. Amint learatta az ő kis zabocs kaját, hozzálát a teknő, fakanál, furulyafaragáshoz s amint megcsapják az első márcziusi szellő, már viszi szanaszét az országba.

Csak a magyar gazda marad mindig a régi. Arról szó sincs, hogy csak egy kapanyelet maga faragjon ki a hosszú őszi, vagy téli napokon. Nem bizony, van a boltban, azt nem igen nézi, hogy ott éppen ötször annyiba kerül.

Nincsen olyan mesterség, amit meg ne lehetne tanulni. Gazduraimék is százsorta okosabban tennék, ha télire valami hasznos hajtó foglalkozást sajátítanának el. De még a gazduraimék feleségének s lányának sem ártana ez.

Hijába no. Erősn haladunk — hátrafelé. Valaha egy falusi asszony se járt másban, mint a mit maga font, szőtt, varrott.

Ma? — Kár is beszélni róla, hitvány boiti vászomból kerül ki minden. — Az asszonyok más okosabb dolog hiján, egész télen át szapulják egymást.

Nem igaz?

Ritkaságszámba megy ma az az eladó leány, aki tudjon kendert szőni, tilolni, tudjon fonnai, szőni. Az anyja még tud, de már ő se csinálja. Minek? Olcsóbb a bolti portéka. Az igaz, de százszer hitványabb is.

Az ősz elején, sajnos, ilyen igazságokat kell oda mondogatni a magyar népnek.

Es ki tudja, meddig kell? Mert hát sajna, mi nem okolunk, nem tanulunk, csak ha már a körmünket egei minden.

No de menjünk tovább. Hagyjuk békében a gazdat — sütsse a kemence oldalával faradt testét. Pihenjen. Dolgozott eleget a nyáron át.

Hát a pihenésnek nincs más módja, mint a tétlenség? Dehogyan nincs. Szébb dolog volna ilyenkor kézbe venni egy jó könyvet és azt laogoztatni. — De sok okos dolog van a könyvekben megírva. Vannak könyvek, a melyekből meg lehet tanulni a helyes gazdálkodást, a háziállatok gondozását, a melyik megtanít arra, hogy lesz a legutolsó, az udvaron haszon nélkül ténfergő tyukból is hasznos hajtó állat. Van könyv, a melyik leírja, hogy kell a borral okosan banni, hogy kell a fát gondozni. Egyszóval ma a világ minden okossága benne van a könyvekben. Aki olvasni tud, az megtanulhat mindent.

Sajnos, minálunk a téli olvasásról, tanulásról szó sincs. Tíz falu nincs az országban, a melyik jószántából népkönyvtá-

rat állított volna. A kormány csinált falumár vagy ezret, de hát mi ez? Hány ilyen, nak nincs még?

Pedig a tudomány olyan, mint a mindennapi kenyér. Aki nem akar holta napjáig tanulni, művelődni, az nem való erre a világra.

Elmult a nyár, itt az ősz.

Egyszer-kétszeri meggondolás után hamarosan lehetne ezeken a bajokon se giteni.

Akarat kell hozzá csak.

Nyilttér.

Meghívás.

A Szabó Kálmán párt ma, azaz vasárnap este 7 órakor az Angol királynő szálloda éttermében

értekezletet

tart. Az ezt követő társas vacsorán egy teríték ára **2 korona**. Kérjük párthiveinknek szíves megjelenését.

Zádor Lajos
Dr. Király Ferencz
Rickl Antal
Reichmann Armin

Pálffy Gábor
Horváth István
Kardos László
Simonffy István

elnökök.

Látványosság !!

Megnyílt a

Keleti áruház

Piacz-utca 19. — (Ranunkel ház.)

Nagy raktár valódi **perzsa és smyrna szőnyegek**ből.

Különlegességek **keleti arany himzése**ekben. Remék **török himzésű parnak** drbként 3 frtért csak míg a készlet tart.

Közvetlen behozatal.

Színház után

mindenkor friss vacsora
— kapható —

a Bika szálloda éttermében.
Különös figyelembe ajánlandó a
2 koronás vacsora.

Van szerencsénk a n. é.- közönséget értesíteni, hogy raktárunk

női divat osztályát

az őszi-téli idényre a legújabb

Szines és fekete selyem Gyapju női ruhaszövet Flanell, mosó velez Téli kendő, sál Ruhadiszek és bélésarokkal

dusan felszereltük.

A Kunz József és Társa cégétől átvett árukat pedig

rendkívüli jutányos áron

árusítjuk ki.

Kiváló tisztelettel

Donogán és Somossy

Kunz József és társa utódai.

Steier Gyula

férfi szabó

Széchenyi-u. 1. a Kuncz céggel szemben.

Van szerencsém a n. é. közönségnek becses tudomására hozni, hogy az **őszi és téli idényre**

bel és külföldi szöveim

megérkeztek, melynél fogva abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy az igen tisztelt vevőimet finom árukkal igen szolid árk mellett a legutolsó divat szerint szolgálhatom ki és egyuttal van szerencsém a múlt idényről maradt áruimat ajánlani, miután azokból mélyen leszállított árk mellett készítek **férfi, fiu és gyermek** öltönyöket.

Szíves pártolást kérve

tisztelettel

Steier Gyula

férfi szabó.



ŐSZI

öltönyök tisztítása

kifogástalanul

Hrabéczy Antal

kelmefestő és vegytisztító intézetében eszközöltetik.

DEBRECZEN

Széchenyi-utca 42-ik sz.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostával szemben.